

รายงานที่ ๘๘๓/๒๕๕๘ เรื่อง การเข้าร่วมและใช้เด็กโดยกลุ่มติดอาวุธในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

● ประเด็นคำร้อง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรหยิบยกประเด็นขึ้นตรวจสอบ กรณีองค์กรชาวดัตช์ไอวอรีโคสต์เนชั่นแนล และมูลนิธิพัฒนาวัฒนธรรมได้เผยแพร่รายงาน เรื่อง “ภาคใต้ของไทย : การนำเข้าร่วมและการใช้เด็กโดยกลุ่มติดอาวุธ” โดยรายงานดังกล่าวให้ข้อมูลว่ามีเด็กอายุเพียง ๑๔ ปี เข้าไปมีส่วนร่วมในกองกำลังแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานีและกลุ่มติดอาวุธอื่นๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รายงานฉบับนี้ได้อธิบายถึงรูปแบบของการนำเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เข้าร่วมในการปฏิบัติการของกลุ่มบีอาร์เอ็น (BRN) ในหลายๆ บทบาท เช่น การเฝ้าดูความเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่ความมั่นคง การใช้อาวุธ การร่วมปฏิบัติการทางการทหารของขบวนการ และการให้การสนับสนุนในด้านอื่นๆ เช่น การเป็นสายข่าว ซึ่งไม่มีข้อมูลที่แน่ชัดว่าจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ที่เข้าร่วมกองกำลังติดอาวุธทั้งหมดนั้นมีจำนวนเท่าใด มีเพียงข้อมูลว่ามีทั้งเด็กหญิงและเด็กชายที่เข้าไปมีส่วนร่วมเท่านั้น ปัจจุบันรัฐบาลไทยยังไม่มีกลไกตรวจสอบและการแก้ไขอย่างเหมาะสมต่อปัญหาดังกล่าว

● ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบและพิจารณาแล้วเห็นว่า ยังไม่ปรากฏข้อมูลที่เป็นรูปธรรมซึ่งไม่อาจสรุปได้อย่างชัดเจนว่ามีการนำเด็กไปใช้ในกลุ่มติดอาวุธที่ไม่เป็นทางการหน่วยงานภาครัฐยืนยันว่าไม่พบข้อมูลการนำเด็กหรือเยาวชนมาฝึกใช้อาวุธอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ภาครัฐได้คำนึงถึงการป้องกันและคุ้มครองสิทธิเด็กในพื้นที่ที่ไม่มีความสงบโดยมีกลไกในการตรวจสอบผ่านกระบวนการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งมีพนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่คณะกรรมการพัฒนาคุ้มครองเด็กในระดับจังหวัด ได้ติดตามกลุ่มเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ และกรมสุขภาพจิตเป็นหลักดำเนินงานในด้านการเยียวยาฟื้นฟูจิตใจซึ่งยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการป้องกันปัญหาการใช้เด็กในกองกำลังติดอาวุธ จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายไปยังคณะรัฐมนตรี ดังนี้

● ข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

(๑) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรพิจารณาจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันในเรื่องการแก้ไขปัญหาเรื่องเด็กโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นการทำงานเชิงบูรณาการตั้งแต่ในระดับนโยบาย

(๒) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องเด็กและเยาวชน ควรมีการบูรณาการข้อมูลและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างเป็นระบบเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน รวมทั้งติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเด็กประจำจังหวัดใน

การทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และส่งเสริมบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในระดับต่างๆ เพื่อเน้นการทํากิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาเด็กเยาวชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

(๓) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องเด็กและเยาวชน ควรเป็นเจ้าภาพหลักในการจัดทำบันทึกข้อตกลงหรือข้อกำหนดในเรื่องการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมต่างๆ ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ในการสกัดกั้นการบ่มเพาะเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา

(๔) คณะรัฐมนตรี โดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ควรพิจารณาในระดับนโยบายเพื่อประสานในรายละเอียดกับองค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศที่ชื่อ “เจนีวา คอล” ซึ่งถือเป็นหน่วยงานมีประสบการณ์ในด้านนี้เพื่อเรียนรู้การดำเนินการขององค์กรดังกล่าวต่อไป

● ผลดำเนินการของคณะรัฐมนตรี และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๘ รับทราบรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและรายงานผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมอบหมายให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าวและสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม

ต่อมาคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ รับทราบรายงานสรุปผลการพิจารณาข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การเข้าร่วมและใช้เด็กโดยกลุ่มติดอาวุธในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เชิญส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งกระทรวงการต่างประเทศ ประชุมร่วมกัน สรุปสาระสำคัญได้ว่า ไม่พบข้อมูลการนำเด็กหรือเยาวชนมาฝึกใช้อาวุธอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด แม้จะมีการระบุงบการเข้าร่วมและใช้เด็กโดยกลุ่มติดอาวุธในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในรายงานของเลขาธิการสหประชาชาติอย่างต่อเนื่องทุกปี ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศได้ขอแก้ไขรายงานดังกล่าวโดยจัดส่งข้อมูลให้แก่สำนักงานผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติว่าด้วยเด็กและความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ เพื่อให้เนื้อหารายงานในส่วนจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยสมคูล และสะท้อนความจริง รวมถึงสะท้อนความพยายามของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาอย่างเต็มที่ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้ดำเนินยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาเด็ก

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗ ที่ให้ความสำคัญกับการดูแลและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนต่อเนื่องมาถึงร่างนโยบายฯ ฉบับใหม่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑) และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติกำลังอยู่ระหว่างเสนอขอความเห็นชอบประกาศใช้ร่างนโยบายฯ ฉบับใหม่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑) และจัดทำแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยเฉพาะการคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขการใช้ความรุนแรง